

't ROS BIEKE

Een uitgave van de Koninklijke Imkervereniging De Rosse Bie

Jaargang 44 nr.2

maart - november 2020

Verantw. uitgever : H. Braet

Oude dijk 35

2300 Turnhout

Inhoud

Van het V.B.I.

Onze nieuwe koepel
Toch ook een aantal nieuwigheden

Van de bestuurstafel

Vlaamse imkerswereld.

Hernieuwing lidmaatschap 2021 vóór 15/12/2020

Te noteren

Ledenvergaderingen
Activiteiten 2021

Over bijenwas.

Lelietelers en imkers vinden mekaar in Tagetes.

⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘

Afbeeldingen :

Honingbij op korenbloem
Bijenwaskaarsen

Lelieteler en imker tussen tagetes
Honingbij op Tagetes

⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘

Overname van artikels is toegestaan mits schriftelijke toelating.

VBI onze nieuwe koepel

Ieder lid geniet van de diensten van het Vlaams Bijeninstituut zoals:

- Toegang tot de uitzendingen van BeeTV,
- Gratis (of aan gereduceerd tarief) kunnen deelnemen aan opleidingen, studiedagen en infodagen.
- Een goede verzekering (zie onze website / startpagina gans onderaan of <https://vlaamsbijeninstituut.be/wp-content/uploads/pdf/VBI%20Imkerverzekering.pdf>)
- Ondersteuning vanuit ons dagelijks beheer en onze kenniscentra.
- Juridische ondersteuning bij noodzaak.

Wij willen u vooral op dit laatste wijzen.

ZEER BELANGRIJK

De verzekering van het VBI heeft een **rechtsbijstand**.

Wie zijn hier verzekerd ?

- De organisatie
- De bestuurders ervan
- **De gewone leden van de organisatie alsmede de ouders voor de minderjarige leden**

Deze service dient gekoppeld te worden aan de **JURIDISCHE DIENST** van het VBI die koppelt met juristen en advocaten die bekend zijn met de imkerij, de praktijken en de geldende wetgeving en de aansprakelijkheidswetgeving in het algemeen.

De kracht ligt bij het VBI niet alleen bij het slechts ter beschikking stellen van een verzekering maar ook bij **een team** die imkers bijstaat wanneer het mis gaat (**jurist, advocaat en verzekeringsteam**).

Vanzelfsprekend kan elke imker, ongeacht of deze lid is van het VBI of niet, inlichtingen inwinnen over de verzekering en de structuren die een adequate en snelle service garanderen aan de leden. En dus wel te verstaan ook aan de individuele imker.

Het dient evenwel duidelijk te zijn dat de verzekeringen die door koepels voor hun leden worden afgesloten **aansprakelijkheidsverzekeringen** zijn.

Dit zijn geen diefstalverzekeringen, brandverzekering, levensverzekeringen, ... en dit is absoluut geen verzekering voor de bijen in uw kast.... Dit wil echter NIET zeggen dat u geen beroep zou kunnen doen op de juridische dienst en andere diensten binnen het VBI wanneer u zou worden geconfronteerd met diefstal, beschadiging of vermoedens van vergiftiging. In zulke gevallen zal de Juridische dienst de getroffen imker bijstaan bij het overwegen van een klachtneerleggen al dan niet tegen onbekenden en zal deze informatie verkrijgen over alle mogelijke juridische stappen.

Ingeval een lid in een zulke situatie zou verzeilen (bijv. een buur in uw directe omgeving was kwistig met een verboden insecticide waardoor enorme verliezen worden opgetekend in uw kasten) kan samen met de imker worden nagegaan wat juridisch mogelijk is en welke verzekeringen en rechtsbijstandsverzekeringen die hijzelf afsloot in zijn privé wel of niet kunnen tussenkomen.

In de toekomst zal de rechtsbijstand verder worden uitgebreid zodat leden ook voor meer dan over een aansprakelijkheidskwestie beroep kunnen doen op deze rechtsbijstand.

Sta ons toe erop te wijzen dat het Vlaams Bijeninstituut maar van start ging in maart van dit jaar in volle lock-down. Los van de korte tijdspanne en de beperkingen omwille van de crisis weet het Vlaams Bijeninstituut zich ten volle te onderscheiden van alle andere koepels en verenigingen omwille van de structuur die een Juridische Dienst omvat en die zich intussen reeds enkele keren wist te bewijzen en imkers (ook voor een rechtbank) met succes wist te verdedigen.

De structuur van het VBI en de aansprakelijkheidsverzekering met rechtsbijstand betekent een hele vooruitgang voor de imkers in Vlaanderen.

Door het plotse ontslag van de hoofdredacteur en het momenteel ontbreken van kandidaten voor een nieuwe heeft het VBI andere middelen moeten inschakelen.

Naast de digitale nieuwsbrief die continu uitgebreid wordt, lanceert het VBI nu Bee TV. Maandelijks zal een thema in de imkerij via het TV-kanaal in de ether

komen. Nu reeds een aflevering van de aziatische hoornaar en andere volgen. Via de website vlaamsbijeninstituut.be kan je de afleveringen volgen.

Toch ook een aantal nieuwigheden.

- In verband met de verzekering zijn er al vele discussies gevoerd. Als de imker een familiale polis heeft en er gebeurt een ongeval in de tuin of thuis, zal eerst deze verzekering aangesproken dienen te worden. Als de schade de dekkinggraad van deze familiale polis overstijgt of deze weigert tussen te komen, dan komt de VBI polis tussen. Dit was vroeger ook zo.
- Het VBI heeft nu echter een juridische dienst die de imker bijstaat in situaties waarvoor zij aansprakelijk worden gesteld. Bovendien is deze juridische dienst momenteel bezig om met de verzekeraar de polis nog beter aan te passen aan de individuele imker. Beter voorkomen dan genezen.
- Er is een samenwerking met KULeuven in verband met het onderzoek naar varoa-resistente bijen.
- Er worden vormingsdagen ingericht voor de bestrijding van de aziatische hoornaar zodat professionele verdelgers ook deze nesten kunnen bestrijden ter bescherming van onze bijen. We hebben nu een nieuw tracking systeem in werking om deze nesten te lokaliseren. Deze verdelging wordt in samenwerking met “ vespawacht “ uitgevoerd.
-
- Het VBI heeft sinds kort een nieuw initiatief, nl. VBI KIDS met een eigen website zodat de jeugd van vandaag de bijenliefhebber van morgen kan zijn. Vooral de samenwerking met scholen, jeugdbewegingen en dergelijke is prioritair.
- Het VBI werkt nu ook samen met gemeentes zodat de groendiensten geïnformeerd worden hoe het beheer van wegbermen en groene zones het voedselaanbod voor onze bijen kan verhogen.

Nieuws. Lees meer...

<https://www.vilt.be/geen-wondermiddel-om-bijen-in-winterslaap-te-houden>

Nieuws van de bestuurstafel

Vlaamse Imkerswereld.

Voor het statutaire gedeelte van de ledenvergadering op donderdag 13 / 02 / 20 werd vooral door Luc (secretaris) en Toon (gewezen voorzitter) de situatie in het Vlaams imkerswereldje belicht. Ik tracht hier de situatie even voor te stellen vooral voor onze leden die niet op de ledenvergadering aanwezig waren.

Voordien :

De Rosse Bie was lid van A.V.I.B. (Antwerps Verbond voor Imkers Belangen)

AVIB was lid van de Kon.VIB

Naast de KonVIB zijn er nog andere imkersverenigingen die in de loop der tijden afgescheurd waren om allerlei redenen. Iedereen was het er over eens dat deze situatie onze positie tegenover de politiek (subsidies) verzwakte.

Dus kreeg de KonViB van haar algemene vergadering (Vertegenwoordigers per provincie) de opdracht terug een koepel te worden voor alle Vlaamse Imkersverenigingen. Het bestuur van de KonVIB weigerde dit nadat er al een aantal gesprekken met de andere koepels waren opgestart.

Hiermee gingen : Vlaams Brabant, Limburg en AVIB niet mee akkoord, doch door een aantal afspraken bekeerden zich Vlaams Brabant en Limburg.

Nu-voorlopig :

AVIB koos om verder te werken aan het origineel opzet en stapte mee in de koepel van alle vlaamse verenigingen maar nu zonder KonVIB.

Dit is dan het V.B.I. (Vlaams Bijen Instituut). De Rosse Bie is dus nog lid van AVIB maar voorlopig niet meer van KonVIB

Hernieuwing van lidmaatschap voor 2021

Bij de laatste bestuursvergadering hebben we ook , hoe kan het anders, over dit bijzondere jaar, het “ corona jaar ” gehad. Door allerlei vervelende zaken werd de uitgave van “Het Ros Bieke” gehinderd ook het feit dat er praktisch niets gebeurde deed de inzet wat bekoelen.

Er was echter een belangrijk probleem :

Een aantal leden betaalden een kleine bijdrage (drukkosten en verzending) voor ons tijdschrift indien zij dit via de post verkiezen te ontvangen. Normaal zijn er 6 Rosse Biekes per jaar doch nu begin november ligt slechts het tweede Ros Bieke voor U !

Daarbovenop heeft er boven onze hoofden in de imkerswereld ook een soort tsunami plaatsgevonden, daarover kon u in februari meer info vinden. Maar onlangs besliste de nieuw koepel om geen gedrukt maandblaadje meer uit te geven en alles in te zetten op digitale communicatie.

Wij hadden het eleganter gevonden om het lopende jaar gewoon af te werken en dan te starten samen met het nieuwe jaar. Maar . . . de redacteur viel weg en er was geen vrijwillige ziel onmiddellijk beschikbaar dus . . .

Daarom wed er besloten om via het plaatselijk lidgeld een soort compensatie te verlenen in het jaar 2021

Hierdoor is het gedrukte Ros Bieke in 2021 gratis voor onze leden.

Hernieuwing van lidmaatschap voor 2021

Leden wonend in België:

A-lid met het Ros Bieke per post : 25 €

A-lid met het Ros Bieke enkel digitaal : 25 €

B-lid met het Ros Bieke per post : 5€

B-lid met het Ros Bieke digitaal : 5 €

Leden wonend in Nederland:

A-lid met het Ros Bieke per post : 30 €

A-lid met het Ros Bieke enkel digitaal : 30 €

▶ ▶ ▶ ▶ Graag vóór 15 december 2020 ◀ ◀ ◀ ◀

Rosse Bie : BE24 9731 1250 1038

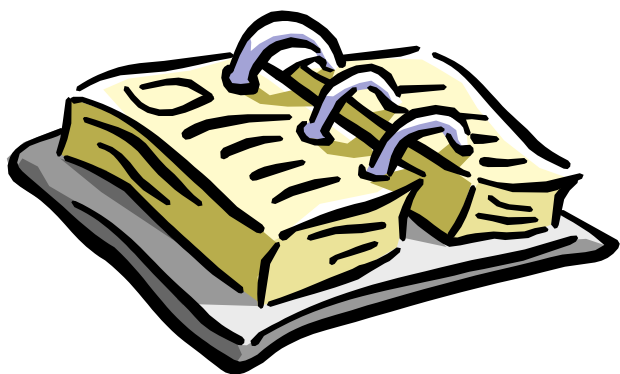

*De onsterfelijkheid ligt niet in de nektar,
maar in hem die ervan proeft;
en wie haar buiten zichzelf zoekt,
zal haar niet vinden.*

Rabindranath Tagore 1861 – 1941

TE NOTEREN

Tip:

Om het niet te vergeten,
Noteer nu op uw kalender
en / of agenda.

Op donderdag 11 februari 2021 om 19.30 : Ledenvergadering
in de Stadsboerderij, Veldekensweg Turnhout

Statutaire ledenvergadering + film

Op zondag 28 maart 2021 vanaf 13.00 :
in de Heischuur ,Schuurhoven 2, Oud-Turnhout

Bijenmarkt & Plantenruil

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

datum	Activiteiten 2021 met corona voorbehoud
do. 14 jan. 2021	Bestuursvergadering
do. 11 feb. 2021	Statutaire vergadering / Film
do. 4 mrt. 2021	Bestuursvergadering
zo. 28 mrt. 2021	Bijenmarkt en Plantenruil
do. 8 apr. 2021	Ledenvergadering : Koninginnenweek theorie
za. 24 apr. 2021	Slingeren (1)
do. 6 mei 2021	Bestuursvergadering
do. 13 mei 2021	Ledenvergadering : Overlarven
di. 25 mei 2021	Ledenvergadering : Bevruchtungskastjes en invoeren
za. 29 mei 2021	Slingeren (2)
za. 26 juni 2021	Slingeren (3) + Was en zelf waswafelen
za. 10 juli 2021	BBQ
za. 21 juli 2021	Slingeren (4)
do. 2 sep. 2021	Bestuursvergadering:
do. 9 sep. 2021	Ledenvergadering : Wetten / voorschriften voor beginnende imkers.
do. 14 okt. 2021	Ledenvergadering : Voordracht : "Wilde" bijen
do. 4 nov. 2021	Bestuursvergadering
do. 11 nov. 2021	Ledenvergadering : Honing in de keuken
do. 9 dec. 2021	Ledenvergadering : Apitherapie

Hierbij een mooie tekst over de betekenis en de functie van de bijenwas. Een vertaling uit een vroeger nummer van het Franse tijdschrift van de biologisch-dynamische landbouw.

Deze tekst verscheen op het bijenforum met dank aan de mensen in Leuven voor het vertaalwerk.

Een weliswaar langere tekst met diepgaande betekenis voor al wie zich inlaat met bijen en zich niet uitsluitend focust op de productie van honing.

Uiterst geschikte lectuur om van te genieten in deze corona-tijd en om op door te denken in deze periode van het jaar tussen onze patroonheilige Ambrosius (7 dec.) en Kerst straks.

Over bijenwas.

Door : Yann Le Coguic.

We zijn ze dankbaar en we dragen er zorg voor, maar ze blijven voor verrassingen zorgen, die honingbijen. Tegelijk bezorgen ze ons op meerdere manieren een heel scala aan wetenswaardigheden en producten. In dit winterse seizoen waarin we nood hebben aan warmte en licht, zal deze bijenfreak zijn licht werpen op bijenwas.

“Is not this a lamentable thing, that of the skin of an innocent lamb should be made parchment? that parchment, being scribbled over, should undo a man? Some say the bee stings: but I say, It is the bee's wax; for I did but seal once to a thing, and I was never mine own man since.”

Henry VI, Shakespeare (over de was die het lot bezegelt).

“Indien men de kerncentrales zou stopzetten zouden we terug moeten grijpen naar de kaars!”. Deze zin heeft me in mijn jeugd geërgerd. Het was in die tijd dat ik met bijenteelt begon en mijn eerste wassen kaarsen maakte. Met de tijd bleken de kerncentrales echter succesvol. Maar ook mijn bijen bleven leven en ik kan nu gerust zeggen dat, tegenover de agressies van alle energiezuipende en vervuilende technieken, de toekomst aan hen behoort die een kaars bezitten (met voorkeur één van bijenwas).

Net zoals melk, is was een universeel product en we vinden de productie van was terug in alle rijken van de natuur. De essentiële melk die vanuit de melkweg neerdaalde om in een apotheose te eindigen, gemetamorfoseerd in de koe, kan je “gekrisalliseerde liefde” noemen. Analooq komt bijenwas, na een heel proces, tot perfect wasdom in de korf waar zij het skelet van vormt (1,2 tot 1,5 kg was: 100 gram was = 8000 cellen!).

In het verleden werd bijenwas vereerd, gegeerd voor rituelen en medicinale toepassingen. Ze was meer waard dan goud, en bepaalde losgelden moesten in bijenwas betaald worden en niet in goud. Tot de Middeleeuwen moesten de landbouwers ze in kerken leveren, en er bestaan nog vele andere voorbeelden van het gebruik van bijenwas zoals voor decoratie, poppen, cosmetica, magie, maskers etc.

De wassen uit de natuur

- De meest bekende was is deze van de potvis. Het is een uitscheiding van een klier die zich in het hoofd van de potvis bevindt en zich op de neus concentreert. Potviswas is samen met bijenwas de enige was die voorkomt als ingrediënt van medicijnen (klasse van de glyceriden).

- Lanoline (wolvet) van schapen is ook een was.

- De meeste insecten maken een was aan om hun carapax (uitwendig skelet) uit chitine te beschermen, zo ook de bij. Enkele insecten (bv: *Coccus ceriferus*, een soort schildwants) maken een witte was aan.

- In het plantenrijk scheiden meerdere palmachtigen was uit, soms in grote hoeveelheden. Zaden van Jojoba bevatten voor de helft was.

- In de minerale wereld vindt men ook wassen terug, sommige zo gelijkend op bijenwas dat ze nog gebruikt werden als vervalsing van bijenwas. Het mineraal "ozokeriet" (fossiel paraffine) bevindt zich vaak in oude Tertiaire gesteentelagen.

Al deze wassen komen slechts verspreid over de wereld voor en verspreid in verschillende regionen van de natuur, net als melk.

Maar de perfectie blijft bijenwas, dat op alle continenten voorkomt.

Bijenwas: proces van warmte en hexagonaliteit

Er werden meer dan 300 chemische bestanddelen teruggevonden in bijenwas. De was verschilt van bijennest tot bijennest en elke bij is door een beetje was bedekt, hetgeen de wachters toelaat om de bijen die naar de korf terugkeren makkelijker te herkennen. Bijenwassen verschillen ook tussen landen en continenten en zijn vaak herkenbaar aan hun kleur.

Volgens Jurgen Tautz* is bijenwas tegelijk "skelet, gevoelsorgaan, zenuwstelsel, geheugen en immuunsysteem...".

Vroeger was er een mooie beeldspraak voor bijenwas, zij werd "het zweet van de bijen" genoemd (in het woord zweet zit warmte en werk vervat).

Bijenwas bestaat voor 90 tot 95% uit was en 5 tot 10% uit propolis en pollen (die de verschillende kleurtinten geeft).

In een bijenleven

Het is slechts tussen de 13^e en 18^e dag van haar leven dat een bij in staat is om bijenwas te produceren. In nood kan ze dit vermogen later terug opwekken, zoals ongeveer al haar andere vermogens.

Het is vanuit haar wasklieren (4 paren; 2x2), gelegen onderaan het achterlichaam en dicht bij vetcellen, dat op wasplaatjes (wasspiegels) minuscule druppels vloeibare was geproduceerd worden (*“Vreemd zweet bijna even wit als sneeuw en lichter dan het dons van een veer”* - zou de dichter Maeterlink* schrijven), en dit op een temperatuur die tot 40°C hoog kan zijn (zelfs uitzonderlijk 43°C). De plaats waar er gebouwd wordt in een bijenkorf is één van de warmste plekken (net zoals het menselijk lichaam heeft een bijenkorf warmere en minder warme zones).

Deze “vlokken” worden dadelijk door de achterste poten opgevangen en naar de mond gebracht waar ze, net als voor honing, pollen, of propolis het geval is, gekauwd worden en vermengd met speeksel. Zo worden kleine balletjes gevormd die dan gebruikt kunnen worden door de bouwsters die op een rij op de ramen wachten. Elke druppel (lamel of schilfer) weegt 0,8 mg. Er zijn er ongeveer 1 200 000 van nodig om een kg was te maken. Hierna worden hexagonale cellen (even precies als sneeuw kristallen) gevormd, in het donker, op de twee kanten van de kaders, met een wiskundige perfectie dat alle grote wetenschappers verstomd slaat, van Galileo tot Einstein en zelfs Karl Marx.

Het universele en kosmische proces van de hexagoon is gelinkt aan de bij

De bijenwas, opgewarmd door de bouwsters, beschikt reeds de structuur in zich die zich later laat zien bij het bouwen van de raat. Een experiment toont het aan: een onderzoeker heeft uit bijenwas kleine tubes gevormd, heeft deze aan elkaar gelijmd en dan langzaam opgewarmd om de was te laten smelten. En hij verkreeg hexagonale vormen!

We zouden dus kunnen stellen dat alles wat een bij aanraakt en transformeert, de vorm en kracht bezit van dit levensnoodzakelijke kristal.

Waar komt de was vandaan?

Men heeft lang gedacht dat was, net als pollen en nectar, door de bijen in hun omgeving verzameld werd. Pas in 1684 werd gesteld dat de was mogelijks tussen de segmenten van het achterlijf zou worden aangemaakt in de vorm van “schilfers”. Dit werd in 1700 bevestigd. Men zocht naar de herkomst en vrij snel heeft men opgemerkt dat bijen was produceerden wanneer ze met honing gevoed werden, maar niet wanneer ze enkel pollen als voedsel kregen. De cijfers variëren, maar men kan zeggen dat er ongeveer 10 kg honing nodig is voor 1 kg bijenwas, en natuurlijk ook een constante warmteproductie door de bij. Een goeie bijenkorf produceert ongeveer 300 kg honing, en hiervan wordt het grootste deel gebruikt om het nest te verwarmen (het schenkt ongeveer 10% aan de bijenteler).

Samenvatting

Om haar krop te vullen moet een bij ongeveer 1000 tot 1500 bloemen bezoeken. Dit komt neer op het dragen van maximaal 0,05 g nectar per reis. Dit wil zeggen dat 1 kg honing (getransformeerde nectar) een omwenteling van de Aarde betekent indien men alle nodige foerageerreezen achter elkaar samenzet. Eén kg was, is daarom 10 maal de Aarde rond, en miljoenen geproduceerde en gekauwde wasschilfers, uitgerokken op

een warmte van 40°C in het donker met een geometrische perfectie.

We zouden het daarbij kunnen laten en ons verwonderen over een dergelijke kunde, maar dan zouden we niet alles begrepen hebben van de missie van bijenwas.

Want: "Men begint de bij te begrijpen wanneer men inziet dat de lucht die ze inademt bevrucht is met liefde" schrijft Rudolf Steiner. Daar ligt het grote mysterie van de honingbij en men begint dit slechts in te zien wanneer men op deze zin mediteert. Ik herinner me dat de bijenteler die mij de biodynamische bijenteelt bijbracht (1973-75), vertelde dat toen hij zijn studies bijenteelt volgde in RDA, de enige leerling die zijn bijenkorven kon openen wanneer hij het wou, een persoon met het Down-syndroom was. De kosmische liefde van het bijennest nam de golflengte van de universele liefde van de leerling over!

Nu kunnen we de volgende zin van Rudolf Steiner aansnijden: *"Hetgeen in ons hart rijpt wanneer we liefhebben is materie geworden in het bijennest"*.

Doorheen de honing die bijenwas geworden is, wordt ons hart opgeroepen (en het hoofd en haar hexagonale cellen).

Elke keer ik een bijenwaskaars aansteek bevrijd ik wat universele liefde. De was die zich volledig opbrand (volledige gift van zichzelf), brengt wat verlichting voor mijn ziel, en wat rust en vrede (de was die de doden bedekte, had hetzelfde doel, net als de was op houten speelgoed). Deze kaars helpt me op deze korte momenten van rust of dagelijkse stille bezinning. Herinner je de monnik (die zijn beroep niet steeds koos) en zijn kaars die hem troost bood door andere horizonten te openen. Het zijn inderdaad de monniken die de kaarsen voor op het altaar maakten.

De grote pediater Mevrouw Michaela Glöcker denkt dat in de toekomst geen mens gezond zal zijn zonder een kort dagelijks moment van bezinning of meditatie.

Men begrijpt ook de aanwijzing van Rudolf Steiner aan priesters en pastors die een gemeenschap van Christenen gingen stichten: kaarsen uit 100% bijenwas, en wit (wit betekent zonder pollen of onzuiverheden). Ik heb eens tegen een priester de opmerking gemaakt dat op zijn altaar ongeveer 35 kg honing stond...! En gezien zijn verbaasde gezicht heb ik eraan toegevoegd "herschappen tot bijenwas".

Door kaarsen uit bijenwas op het altaar aan te steken, bevrijdt ik reeds wat kosmische liefde en bereid ik me voor om Diegene die Liefde is te benaderen.

Deze link tussen honingbijen en Christus was er reeds via verhalen en vele legendes en leeft verder doorheen het kaarsenritueel.

Wanneer in ik 1982 op de boerderij van Surcenord aankwam, vond ik een werktuig dat ik niet kende, een hooimes. Deze liet toe om plakken hooi te snijden uit het opgehaalde hooi dat boven de koeienstal op de hooizolder gestapeld lag. De koeien aten dus plakken hooi van hetzelfde jaar en van het domein.

Voor zij die bijenwas uit hun regio zouden kunnen verkrijgen, of van relatief dichtbij (jammer genoeg komt bijenwas vaak van heel ver), zij zullen bij het opsteken van een kaars uit bijenwas niet alleen wat liefde bevrijden, maar ook de essentie van de bloemen uit hun omgeving inademen, aangezien de kaars uit bijenwas subtiele parfums uitspreid (van bloemen en van honing).

Ja, wij zullen steeds vaker nood hebben aan deze kleine ogenblikken van kalmte en rust in een wereld die steeds versnelt en ons overspoelt met negatieve prikkels, en die ons soms ons kosmische vaderland doet vergeten.

Wanneer mijn kaars mijn kamer oplicht en het duister verjaagt, dan denk ik aan mijn honingbijen en die miljoenen wasschilfers, die miljoenen bezochte bloemen, en aan al die geschonken liefde. Dan voel ik me klein, maar klaar voor een moment van bezinning, want op dat moment klop ik aan de deur van bescheidenheid. En in deze kalmte kan ik voordragen: "*Bij het zien van een bijenkorf zouden we ons moeten vervullen van aanbidding: Doorheen de bemiddeling van het nest dringt het hele universum door in de mens en maakt er bekwame mensen van*", Rudolf Steiner.

Ziehier waarom we naar de kaars moeten teruggrijpen!

Zalige Kerst aan allen.

* Maurice Maeterlink. La vie des abeilles.

* Jurgen Tautz. L'étonnante abeille.

Lelietelers en imkers vinden elkaar in Tagetes

www.nieuweoogst.nu

© Vidiphoto

Zeven lelietelers en acht imkers uit Midden-Drenthe hebben elkaar gevonden in de teelt van Tagetes of afrikaantjes.

alternatieve

vormen van gewasbescherming. Daarbij zijn de afrikaantjes herontdekt. Zonder Tagetes hebben we een ziektekundig probleem

Gert Veninga, bollenteler in Hijken : 'Er is geen verbod op chemische grondontsmetting, maar het wordt ons steeds moeilijker gemaakt het te gebruiken. Dus ook in onze beleving moet er wat veranderen. Het moeilijkste is de planten helpt de ondernemers niet alleen om schoner te telen, maar ook bijenvolken en andere insecten varen er wel bij. De volken die in de afrikaantjes hadden gestaan, hadden veel minder varroamijten.

Bollenteler Gert Veninga uit Hijken vervangt sinds 2015 zijn chemische grondontsmetting voorafgaand aan een ronde leliebollen steeds vaker door de teelt van Tagetes. Daarbij haalt hij een in de jaren vijftig al beproefd middel uit de kast om bijvoorbeeld wortelaaltjes te verdrijven.

'Het gebruik van afrikaantjes als grondontsmetter raakte in de vergeethoek door de komst van effectieve chemische middelen die relatief eenvoudig waren toe te passen. Ik en velen met mij zijn opgegroeid met chemische gewasbescherming. De overheid bevorderde het. Grondontsmetting was ook verplicht.'

Maatschappelijke druk

Mede door de toenemende maatschappelijke druk op het gebruik van chemische middelen in bollen zijn Drentse telers op zoek gegaan naar alternatieve vormen van gewasbescherming. Daarbij zijn de afrikaantjes herontdekt. Zonder Tagetes hebben we een ziektekundig probleem. Gert Veninga, bollenteler in Hijken : 'Er is geen verbod op chemische grondontsmetting, maar het wordt ons steeds moeilijker gemaakt het te gebruiken. Dus ook in onze beleving moet er wat veranderen. Het moeilijkste is dan in je hoofd die knop om te zetten.'

Ingewikkeld

De inzet van de gele plantjes als alternatief voor de chemische grondontsmetting werkt goed. Maar het is ingewikkeld om in het bouwplan in te passen, ervaart Veninga. Ook vraagt het meer grond.'Het is elk jaar weer een puzzel. Je

moet een perceel waar je het jaar erop bollen wilt telen, eerst een seizoen lang vol zetten met Tagetes. Dat vergt dat nogal wat van je bouwplan en als je veel met huurgrond werkt, maak je ook meer kosten. Daar staat wel een besparing op chemische middelen tegenover.'

Kritiek

Daarbij passen de Drentse bollenboeren zich snel aan, merkt Veninga. 'Bij het opkomen van de kritiek op milieubelasting door de bollenteelt in Drenthe, acht jaar geleden, zag je de sector eerst in de ankers gaan. Al gauw beseften we dat als je voor de markt produceert, je daar ook naar moet luisteren. Niet alleen de omgeving, maar ook de retail en de broeiers die onze bollen afnemen, willen een zo schoon mogelijk geproduceerd product.' Behalve een schone grondontsmetting zitten er nog andere voordelen aan de teelt van afrikaantjes. Zo breng je met de plantjes meer organische stof op een perceel en verbetert de waterhuishouding, doordat de bodem vocht langer vasthoudt. Ook wordt de onkruidbestrijding makkelijker. 'Ik kan nu vaak met een lage dosering toe. Al met al heb ik nu gezondere bollen.'

Positieve ervaringen

Alles bij elkaar opgeteld zijn de ervaringen van Veninga en zijn zes collega-lelietelers met biologische grondontsmetting de afgelopen drie jaar positief. 'Het werkt en het is inpasbaar is ons bouwplan. Zonder Tagetes hebben we een plantenziektkundig probleem.' De teelt is dan ook spectaculair toegenomen. Van een proefperceel van 11 hectare in 2015 groeide het Drentse areaal afrikaantjes in drie jaar tijd naar zo'n 600 hectare.

'Hobbyimker

Ook Linus Bos uit Hooghalen was het groeiende aantal percelen met afrikaantjes opgevallen. Als hobbyimker speurt hij altijd naar goede locaties om zijn bijenvolken op te kunnen laten vliegen. Toen hij een paar jaar geleden Veninga ergens tegen het lijf liep, was de connectie snel gemaakt. 'Ik wist dat afrikaantjes veel nectar bevatten en dus goed zijn voor mijn bijen. Bovendien bloeien ze de hele zomer tot ver in het najaar. Maar dat het zo spectaculair zou uitpakken, had ik niet durven dromen. Dat was puur toeval.'

Varroamijt

Net als andere imkers hebben de bijenvolken van Bos last van de varroamijt. De parasiet tast de weerstand van de bijen aan, zodat de volken verzwakken en minder honing produceren. De hobbyimker gebruikt preparaten als mierenzuur om de varroamijt onder controle te houden. 'Ik merkte al snel dat de volken die ik bij de afrikaantjes zette, sterker werden. Die volken haalden later van een Gronings koolzaadveld niet zo'n 20 kilo honing op, maar wel 32 kilo.'

Spectaculair resultaat

De reden die Bos ontdekte voor die toegenomen levenskracht was dat de volken die in de afrikaantjes hadden gestaan, ook veel minder varroamijten hadden. 'Echt spectaculair minder, van enkele honderden naar een paar of zelfs geen een per volk. Een andere imker die hetzelfde deed, had die ervaring ook.' Er wordt inmiddels laboratoriumonderzoek naar gedaan, maar wetenschappers weten nog niet welke stof precies verantwoordelijk is voor de werking op de

varroomijt. Wel is bekend dat andere stoffen uit het afrikaantje ook kunnen helpen tegen vliegen en bladluizen.

Onderzoek

Bos en de zeven andere Drentse imkers die bijenvolken hebben staan in velden met afrikaantjes, doen nu vergelijkend onderzoek in samenwerking met enkele experts. 'De helft van mijn volken laat ik op Tagetes vliegen, de andere helft niet. Als je dat nog een paar jaar volhoudt, heb je goed vergelijkingsmateriaal. Het werkt in de praktijk. De wetenschap moet dan maar uitzoeken hoe dat komt.' Veninga ziet intussen de waarde van zijn afrikaantjes alleen maar toenemen. Zo bevat het plantje ook luteïne, een stofje dat ouderdomsblindheid bij mensen kan tegengaan. 'Samen met onderzoeksbureau HLB ontdekken we steeds meer. Toch blijft het afrikaantje een bijproduct. Voorlopig is het voor ons gewoon een efficiënter vruchtwisselingsgewas dan graan.'

Steun van provincie, Natuur en Milieufederatie Drenthe en Europa
Provincie Drenthe en Natuur en Milieufederatie Drenthe steunen het project met de teelt van afrikaantjes als biologische grondontsmetter van de bollentelers in Midden-Drenthe. 'Op deze manier kan landbouwgrond gezond worden gemaakt zonder gebruik te maken van chemische stoffen. Door het gewas in de herfst ook nog eens te oogsten voor de productie van biogas, snijdt het mes aan twee kanten: duurzaam bodembeheer en duurzame energieproductie. Dit in tegenstelling tot de teelt van energiemais, die veel schadelijke aaltjes in de grond achterlaat', aldus Natuur en Milieufederatie Drenthe. De teelt is een van de maatregelen die bollentelers nemen in het project 'Verduurzaming bollenteelt Drentsche Aa'. Het project is onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Drentsche Aa. Tevens telt de teelt van afrikaantjes mee in de vergroening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.

